

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiden rekisteröintiasioiden siirtämistä käräjäoikeuksilta maistraateille koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi isyyslakia, lahjanlupauslakia, avioliittolakia, ulosottolakia sekä takaisinsaannista konkurssipesään annettua lakia.

Esitys liittyy tuomioistuinlaitoksen kehittämiseen siten, että tuomioistuimet voivat paremmin keskittyä päätehtäväänsä, eli oikeusturvan toteutumisen takaamiseen, oikeusrauhan säilyttämiseen sekä oikeussuojan tarjoamiseen kansalaisille. Osana tätä kehittämistä ehdotetaan, että eräät pikemminkin rekisteröimisluntoiset kuin oikeudenkäyntiluntoiset asiaryhmät siirrettäisiin käräjäoikeuksilta valtion yleisille paikallishallintoviranomaisille, maistraateille. Ehdotuksella tavoitellaan tarkoituksenmukaisempaa työnjakoa oikeushallinnon ja rekisterihallinnon välillä

oikeusturva ja asiakaslähtöisyys huomioon ottaen.

Esityksessä ehdotetaan, että isyyden tunnustamisen vahvistamiset, avioehtojen ja avio-oikeuden poistamisvaatimusten rekisteröinnit, läheisten välisten lahjojen rekisteröinnit, aviovarallisuussuhteeseen sovellettavaa lakia koskevien sopimusten rekisteröinnit sekä osituskirjojen rekisteröinnit olisivat vastedes maistraattien tehtävänä. Missään näistä asiaryhmistä ei katsota edellyttävän niin laaja-alaista tai monimutkaista oikeudellista harkintaa, ettei niiden käsittely maistraatissa käräjäoikeuden sijasta tästä syystä olisi asianmukaista.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Hakemusasioden käsittely käräjäoikeuksissa.....	4
2.2. Maistraatit	5
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	5
3.1. Rekisteröintiasioita siirrettäessä huomioon otettavia seikkoja.....	5
3.1.1. Oikeusturva	5
3.1.2. Asiakaslähtöisyys.....	6
3.1.3. Tarkoituksenmukaisuus	6
3.2. Isyyden tunnustamisen vahvistaminen.....	7
3.3. Eräät rekisteröintiasiat.....	8
4. Esityksen vaikutukset	9
5. Asian valmistelu	10
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	10
5.2. Lausunnot	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotusten perustelut.....	11
1.1. Isyyslaki.....	11
1.2. Lahjanlupauslaki.....	12
1.3. Avioliittolaki	12
1.4. Ulosottolaki	13
3 luku. Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta	13
1.5. Laki takaisinsaannista konkurssipesään.....	14
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	14
3. Voimaantulo.....	14
LAKIEHDOTUKSET.....	16
isyyslain muuttamisesta	16
lahjanlupauslain muuttamisesta	18
avioliittolain muuttamisesta	19
ulosottolain 3 luvun 36 §:n muuttamisesta.....	21
takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	22
LIITE.....	23
RINNAKKAISTEKSTIT	23

isyyslain muuttamisesta	23
lahjanlupauslain muuttamisesta	25
avioliittolain muuttamisesta	26
ulosottolain 3 luvun 36 §:n muuttamisesta.....	29
takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	30

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Oikeusministeriön toimeksiannosta tehty perusselvitys ”Tuomioistuimet 2000-luvulle – ajatuksia ja ideoita kehittämisvaihtoehdoista” valmistui vuonna 1998. Hallituksen hankesalkussa asetettujen tavoitteiden mukaisesti perusselvitys ja siitä annetut lausunnot ovat sittemmin olleet pohjana laadittaessa ja toteutettaessa tuomioistuinlaitoksen kehittämisohjelmaa. Tuomioistuinlaitoksen kehittämisessä on perusselvityksen mukaan painotettava sitä, että tuomioistuimen päätehtävä on yksittäisten asioiden ratkaisemisella taata oikeusturvan toteutuminen, oikeusrauhan säilyminen sekä oikeussuojan tarjoaminen kansalaisille. Kehittämistyöhön liittyy tuomioistuinlaitoksen rakenteen ja tuomareiden aseman uudelleentarkastelun lisäksi myös prosessuaalisten säännösten uudistamista, tietotekniikan hyväksikäytön parantamista sekä varsinaisen tuomitsemistoiminnan ulkopuolelle jäävien tehtävien mahdollista siirtämistä muualle. Erityisen tarkastelun kohteena on ollut mahdollisuus siirtää riidattomia luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeudelliseen asemaan liittyviä rekisteröintityyppisiä asioita kärjäoikeuksista muille viranomaisille. Siirtämisen tavoitteena olisi, että tuomioistuimet profiloituisivat nykyistä selkeämmin oikeudellisesti merkittävien seikkojen arvioinnin ja lainsäädännön soveltamisen asiantuntijavirastoiksi. Sinänsä kyse ei olisi kokonaistaloudellisten kustannussäästöjen etsimisestä, koska kyseiset rekisteröintitehtävät ovat joka tapauksessa sellaista julkisen vallan tarjoamaa palvelua, joka on hoidettava jonkin viranomaisen toimesta. Holhouslainsäädännön kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 1999 lopulla. Uudistuksen yhteydessä holhoustoimi ja kärjäoikeudessa hakemusasioina käsiteltävät holhousasiat pyrittiin sääntelemään kattavasti ja oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen. Samassa yhteydessä kärjäoikeuksilla

aikaisemmin olleita holhousviranomaisen tehtäviä siirrettiin osittain maistraattien tehtäviksi.

Tällä esityksellä puolestaan pyritään siihen, että eräät kärjäoikeuksilla nyt olevat rekisteröintiasiat siirretään kokonaan maistraattien tehtäviksi. Jaetusta toimivallasta ei siten olisi kyse. Siirron kohteena olisivat isyyden tunnustamisen vahvistamiset, avioehtojen ja avio-oikeuden poistamista koskevien vaatimusten rekisteröinnit, läheisten välisten lahjojen rekisteröinnit, aviovarallisuussuhteeseen sovellettavaa lakia koskevien sopimusten rekisteröinnit sekä osituskirjojen rekisteröinnit.

2. Nykytila

2.1. Hakemusasioiden käsittely kärjäoikeuksissa

Suomen 66 kärjäoikeudessa ratkaistiin vuonna 2001 noin 75 000 hakemusasiaa. Suurimmat hakemusasioiden ryhmät olivat isyyden tunnustamisen vahvistamiset, joita ratkaistiin vajaat 22 000 sekä avioeroasiat, joita ratkaistiin runsaat 18 000.

Hakemusasioiden käsittelyyn kärjäoikeuksissa sovelletaan hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annettua lakia (307/1986) sekä soveltuvien osin oikeudenkäymiskaarta. Useimmat hakemusasiat ratkaistaan kansliassa ilman istuntokäsittelyä. Suurimman osan riidattomista hakemusasioista ratkaisee tuomioistuinharjoittelua suorittava notaari. Myös kärjäoikeuksien kansliahenkilökunnalla on yleensä oikeus ratkaista rekisteröintiluonteisia hakemusasioita. Kärjäoikeuslain (581/1993) 19 §:n mukaan kärjäoikeuden laamanni voi nimittää määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvan hoitamaan tehtäviä, joiden ratkaiseminen ei edellytä oikeudellista

harkintaa. Tehtävien delegoinnin edellytyksenä on, että asianomainen henkilö on saanut tarvittavan koulutuksen ja muuten osoittanut sellaista taitoa ja harkintakykyä, jota tehtävän hoitaminen edellyttää. Jos käsiteltäväksi tuleva yksittäinen asia on laaja, tulkinnanvarainen tai muutoin vaikea ratkaista, se on siirrettävä notaarin, kärjäviskaalin tai kärjätuomarin ratkaistavaksi. Delegointi mahdollistaa yhteistoiminnan lakimiesten ja kansliahenkilökunnan välillä siten, että edelliset pystyvät keskittymään varsinaiseen tuomarintyöhön. Riidattomien hakemusasioiden käsittely kärjäoikeuksissa on nykyisin pääsääntöisesti nopeaa ja joustavaa.

2.2. Maistraatit

Valtion paikallishallintoviranomaisina toimii 37 maistraattia, joiden virka-alueena on yksi tai useampi kihlakunta. Ahvenanmaan maakunnassa paikallisviranomaisen tehtäviä hoitaa lääninhallitus. Maistraateilla on päätoimipisteen lisäksi yhteensä 22 palveluyksikköä, joissa on saatavilla kaikkia rekisterihallinnon palveluja. Niissä kihlakunnissa, joissa ei ole maistraatin omia toimipisteitä, maistraattien palveluja on saatavilla kihlakunnanvirastojen palvelutoimistoista ja muista yhteispalvelupisteistä. Maistraatit hoitavat usean eri hallinnonalan tehtäviä. Tulos- ja muun hallinnollisen ohjauksen osalta maistraatit kuuluvat sisäasiainministeriön hallinnonalalle.

Maistraattien organisaatiosta säädetään rekisterihallintolaissa (166/1996) ja -asetuksessa (248/1996). Menettelystä maistraateissa säädetään hallintomenettelylaissa (598/1982). Haettaessa muutosta maistraatin päätökseen sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996). Maistraatit ovat päällikkövirastoja, joissa maistraatin päällikkönä toimiva henkikirjoittaja ratkaisee asiat, ellei niitä ole maistraatin työjärjestyksessä määrätty jonkun muun ratkaistavaksi. Eräät holhousasiat on lain mukaan ratkaistava esittelystä. Maistraateissa toimivien henkikirjoittajien kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen

kandidaatin tutkinto. Yhteensä maistraateissa toimii nykyisin noin 130 oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanutta.

Maistraattien nykyisiin tehtäviin kuuluvat valtakunnallisen väestötietojärjestelmän ylläpitäminen, kauppa- ja yhdistysrekisterin paikallisviranomaisina toimiminen sekä monet erilaiset yleishallintotehtävät, kuten julkisen notaarin ja julkisen kaupanvahvistajan palvelujen tarjoaminen, nimiasioiden ratkaiseminen, perukirjojen osakasluetteloiden vahvistaminen ja siviilivihkimisten suorittaminen. Lisäksi maistraatit toimivat holhoustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla holhousviranomaisina.

Maistraattien tehtävissä ja organisaatiossa on viime vuosien aikana tapahtunut monia merkittäviä muutoksia. Niille on siirretty hallinnon kehittämisen yleisten periaatteiden mukaisesti tehtäviä keskus- ja aluehallinnosta. Kihlakuntauudistuksen yhteydessä maistraattien organisaatio on uudistettu ja liitetty osaksi kihlakuntahallintoa. Tietotekniikan kehitys on muuttanut maistraattien toimintatapoja ja rekisterinpitotehtävien luonnetta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Rekisteröintiasioita siirrettäessä huomioon otettavia seikkoja

3.1.1. Oikeusturva

Oikeusturvasta säädetään perustuslain 21 §:ssä. Oikeusturva on varmuutta yhtäältä siitä, että jokainen voi saada asiansa riippumattoman tuomioistuimen tai muun viranomaisen tutkittavaksi, sekä toisaalta tavoin ja yhdenmukaisesti, tasapuolisesti ja puolueettomasti. Oikeusturvaan kuuluvat myös asianmukaisessa viranomaiskäsittelyssä noudatettavat hyvän hallinnon takeet, kuten käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, oikeus saada

perusteltu päätös ja oikeus hakea päätökseen muutosta.

Hakemusasioiden käsittelyssä oikeusturvan toteutuminen edellyttää muun muassa, että asiaa käsittelevä virkamies tunnistaa asiaan sisältyvät oikeudelliset ongelmat ja kykenee päättämään asiassa lainmukaiseen ratkaisuun joko ratkaisemalla asian tai siirtämällä sen oikealle päätöksenteon tasolle. Tämän varmistamiseksi hakemusasioita käsittelevillä virkamiehillä tulee olla asianmukainen koulutus ja riittävä kokemus kyseisten asioiden käsittelystä. Viranomaisessa asioiden käsittelyyn on varattava asianmukaiset voimavarat ja toiminta on järjestettävä niin, että asian käsitelijä saa tarvitsemansa opastuksen ja tuen.

Oikeusturvan takaava rekisteröintiasioiden käsittely voidaan nykyisin järjestää sekä tuomioistuimissa että hallintoviranomaisessa. Samantyyppisten asiaryhmien keskittäminen saman viranomaisen käsiteltäväksi tukee asianmukaista viranomaiskäsittelyä, koska se helpottaa yhtenäisen ratkaisukäytännön luomista ja lisää asiaa käsittelevien virkamiesten kokemusta kyseisten asioiden käsittelyssä.

3.1.2. Asiakaslähtöisyys

Valtioneuvoston vuonna 1998 tekemän hyvää hallintoa koskevan periaatepäätöksen mukaan valtionhallinnon tarjoamat julkiset palvelut järjestetään ensisijaisesti kansalaisten ja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Valtion viranomaisten, kuten käräjäoikeuksien tai maistraattien, palvelujen tarjoamisessa painotetaan asiakaslähtöisyyttä, valinnanvapautta ja palvelujen saatavuutta. Palveluja kehitettäessä otetaan huomioon kunkin palvelun erityispiirteet ja asiakkaiden tarpeet. Uudistuksia ja valtionhallinnon sisäisiä järjestelyjä on arvioitava sillä perusteella, miten ne vaikuttavat valtionhallinnon asiakkaiden, kansalaisten, asemaan ja miten niissä otetaan asiakkaan tarpeet huomioon. Huomiota on kiinnitettävä siihen, että palvelun käyttäjä voi jo ennakkoon tietää, mitä palvelua miltäkin viranomaiselta saa.

Palvelu on myös saatava kohtuullisin kustannuksin ja kohtuullisessa ajassa. Lisäksi on tarjottava oikeaa, asiallista neuvontaa ainakin siinä laajuudessa, että yksinkertaisten hakemusasioiden hoitaminen onnistuu ilman ammattiapuun turvautumista.

Asiakaslähtöisyyden näkökulmasta rekisteröintiasioiden käsittely on jo nykyisin asianmukaisesti järjestetty. Hakijan ei yleensä tarvitse asioida käräjäoikeudessa henkilökohtaisesti, vaan suuri osa hakemusasioista tulee käräjäoikeuteen postitse ja neuvontaa annetaan puhelimitse.

Tuomioistuinten kehittämistavoitteista johtuvia tehtävänsiirtoja harkittaessa on arvioitava, olisiko joitakin asiaryhmiä perusteltua käsitellä useammassa viranomaisessa, kuten tehdään eräiden holhousasioiden osalta uuden holhouslainsäädännön nojalla. On selvää, että asian käsitteleminen useassa viranomaisessa lisää palvelujen saatavuutta. Toisaalta samantyyppisten asiaryhmien keskittäminen yhdessä viranomaisessa käsiteltäväksi selkeyttää viranomaisten välistä tehtävänjakoa ja siltä osin helpottaa viranomaisten välisen toimivallan hahmottamista myös kansalaisten kannalta.

3.1.3. Tarkoituksenmukaisuus

Tuomioistuinten yleisen kehittämislinjan mukaisesti tuomioistuinten käytössä olevat voimavarat tulee mahdollisuuksien mukaan keskittää varsinaiseen tuomitsemistoimintaan ja sitä tukevaan toimintaan. Itsenäistä merkitystä ei voida antaa esimerkiksi sille, onko tietty asiaryhmä perinteisesti luokiteltu yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaksi. Tuomioistuinlaitoksen kehittämistarpeiden näkökulmasta myös vähäistä työmäärää vaativien asiaryhmien siirtämistä pois tuomioistuimista voidaan pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena. Näin siitä huolimatta, että tehtävien siirrosta hallinnonalalta toiselle syntyy muun muassa henkilöstön koulutukseen sekä tietojärjestelmien ja toimintojen mukautukseen liittyviä kustannuksia.

Tällaisten kustannusten on kuitenkin oltava järkevissä suhteissa siirrosta pitkällä tähtäimellä saataviin hyötyihin.

Tehtävien siirtämisen tarkoituksenmukaisuutta harkittaessa merkitystä on myös sillä, voidaanko rekisterihallinnon olemassa olevia henkilöstövoimavaroja tällä tavoin käyttää tehokkaammin ja voidaanko tehtävistä maistraateissa muodostaa järkeviä kokonaisuuksia.

3.2. Isyyden tunnustamisen vahvistaminen

Isyyslain (700/1975) 20 §:n mukaan tuomari voi tietyin edellytyksin hyväksyä miehen tekemän isyyden tunnustamisen. Hyväksymisestä seuraa oikeudellisesti merkittävä suhde miehen ja lapsen välille. Tuomari ei saa hyväksyä tunnustamista, jos hänellä on aihetta epäillä, ettei isyyden tunnustanut mies ole lapsen isä. Tuomarin isyysasiassa antamaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla. Tunnustamisen puuttuessa isyyden vahvistamista on isyyslain 4 ja 5 luvun mukaan vaadittava kanteella.

Tunnustamislausuma annetaan henkilökohtaisesti lastenvalvojalle, henkikirjoittajalle tai julkiselle notaarille. Käytännössä lausuma annetaan lähes aina lastenvalvojalle, joka huolehtii laissa säädetyistä isyyden selvittämistehtävistä. Hankittuaan tarpeelliset selvitykset lastenvalvoja toimittaa tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämispöytäkirjan käräjäoikeuteen. Isyyden vahvistaminen tuomarin hyväksymisellä on rutiiniluontoinen toimenpide, koska lastenvalvoja on jo hankkinut asiassa tarvittavan selvityksen. Hyväksymisen perusteella lapsen sukulaisuussuhde isäänsä merkitään yleiseen väestötietojärjestelmään isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta annetun asetuksen (673/1976) sekä tuomioistuimen ilmoituksista väestötietojärjestelmään annetun asetuksen (808/1995) mukaisesti.

Isyyden vahvistaminen ja rekisteröinti olisi lähtökohtaisesti luontevaa siirtää maistraateille, jotka vastaavat yleisen väestötietojärjestelmän ylläpidosta. Maistraateilla on nykyisinkin isyyden vahvistamiseen liittyvä rekisteröintitehtävä, sillä ne merkitsevät väestötietojärjestelmään Suomen lainsäädännön vaatimusten mukaiset ulkomailla annetut vahvistamisratkaisut.

Tunnustamisen hyväksymisellä muodostetaan perustavaa laatua oleva oikeussuhde isyytensä tunnustaneen miehen ja lapsen välille. Hyväksymiseen ei kuitenkaan liity laaja-alaista oikeudellista harkintaa tai näytön arviointia, jota ei voitaisi oikeusturvan vaarantumatta tehdä maistraateissa. Hakijan kannalta tehtävän siirto ei käytännössä merkitsisi muutosta nykytilaan, koska isyyden vahvistamista hakevat asioisivat jatkossakin pääsääntöisesti lastenvalvojan kanssa.

Isyyslain 34 § 3 momentin mukaan tunnustamisen hyväksyminen voi tietyissä olosuhteissa kumota avioliiton perusteella todetun isyyden. Tällainenkaan tilanne ei kuitenkaan käytännössä johtaisi oikeusturvan vaarantumiseen, vaikka hyväksymisen suorittaisikin maistraatti, koska lain 16 a §:n mukaan aviolapsen tunnustamisen edellytyksenä on aina äidin ja aviomiehen suostumus.

Isyyden tunnustamisen vahvistamisen siirtäminen maistraateille nopeuttaisi hieman vahvistamisratkaisujen kirjautumista väestötietojärjestelmään, sillä vahvistamisratkaisut voitaisiin päivittää järjestelmään välittömästi. Nykyisin tiedot siirretään konekielisesti käräjäoikeuksista väestötietojärjestelmään ja ajetaan siihen noin viikon viipeellä.

Viime vuosina on vahvistettu vuosittain yli 20 000 isyyden tunnustamista. Asioiden suuresta lukumäärästä huolimatta niihin käytettävä työmäärä on melko vähäinen. Valtaosan työstä tekee tuomioistuimen kansliahenkilökunta, joka valmistelee asiakirjat tuomarin ratkaisua varten. Asiaryhmän siirto ei juurikaan vähentäisi käräjäoikeuksissa varsinaiseen tuomitsemistoimintaan osallistuvien työmäärää, mutta tuomioistuinlaitoksen kehittämistavoitteet huomioon ottaen siirtoa

voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Siirrosta aiheutuisi vähäisiä kustannuksia. Edellä mainitun perusteella isyyden tunnustamisen vahvistamista koskevat asiat ehdotetaan siirrettäviksi käräjäoikeuksista maistraatteihin.

3.3. Eräät rekisteröintiasiat

Avioliittolain (234/1929) 43 §:n mukaan avioehtosopimus on jätettävä rekisteröitäväksi jommankumman puolison kotipaikan käräjäoikeuteen, joka rekisteröi sopimuksen. Samalla tavoin rekisteröidään myös avioliittolain 35 §:n 4 momentin mukainen ilmoitus, jossa konkurssiin joutuneen henkilön puoliso vaatii, ettei kummallakaan heistä ole avio-oikeutta toisen omaisuuteen, sekä avioliittolain 130 §:ssä tarkoitettu puolisojen välinen sopimus heidän aviovarallisuussuhteeseensa sovellettavasta laista. Ilmoituksen rekisteröimällä puoliso säilyttää oikeuden vedota Suomessa kolmatta vastaan aviopuolisoiden varallisuussuhteita sääntelevään ulkomaan lakiin tai avioehtosopimukseen. Näissä tapauksissa rekisteröinnillä on oikeutta luova vaikutus, sillä rekisteröinti on edellytyksenä avioehdon tai ilmoituksen voimaantulolle. Tuomioistuimen on avioliittoasetuksen (820/1987) 14 §:n nojalla lähetettävä rekisteri-ilmoitus oikeusrekisterikeskukselle, joka pitää asioista julkista rekisteriä. Lahjanlupauslain (625/1947) 6 §:n mukaan

puolisolle, sukulaiselle tai muulle läheiselle annetusta lahjasta on tehtävä lahjanantajan kotipaikan tuomioistuimelle erityinen lahjailmoitus. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan. Tuomioistuimen on lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta annetun asetuksen (769/1991) mukaan lähetettävä ilmoitus oikeusrekisterikeskukselle, joka merkitsee sen lahjoitusasiain rekisteriin ja julkaisee asiasta kuulutuksen virallisessa lehdessä. Myös puolison toiselle puolisolalle muutoin kuin avioehtosopimuksella luovuttama irtaimen omaisuuden lahja on avioliittolain 45 §:n mukaan ilmoitettava käräjäoikeudelle lahjojen rekisteröintiä ja kuuluttamista koskevien säännösten mukaisesti. Näillä säännöksillä pyritään suojaamaan lahjanantajan velkojia ulosmittaus- tai konkurssitilanteissa. Rekisteröinnistä alkaa kulua takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 9 §:ssä tai ulosottolain (37/1895) 3 luvun 36 §:ssä tarkoitettu määräaika, jonka päätyttyä lahjaa ei enää voida peräyttää lahjanantajan omaisuuteen kohdistuvassa pakkotäytäntöönpanossa.

Avioliittolain 105 §:n mukaan avio-oikeuden alaisen omaisuuden ositusta koskeva asiakirja on annettava käräjäoikeudelle. Tuomioistuimen on avioliittoasetuksen 14 §:n nojalla lähetettävä osituskirjasta ilmoitus oikeusrekisterikeskukselle, jonka on viipymättä huolehdittava osituskirjaa koskevan kuulutuksen julkaisemisesta virallisessa lehdessä. Oikeusvaikutuksiltaan osituskirjan rekisteröinti vastaa lahjailmoituksen rekisteröintiä.

Vuosina 1997–2001 tällaisia rekisteröintiasioita ratkaistiin käräjäoikeuksissa seuraavasti (ilmoituksia ulkomaan lain tai ulkomaisen avioehtosopimuksen soveltamisesta ei ole erikseen tilastoitu):

(AL = avioliittolaki)	1997	1998	1999	2000	2001
avioehto (AL 43 §) ja avio-oikeuden poistamista	4944	5302	5991	6292	6047

koskeva vaatimus (AL 35 § 4 mom.)					
irtaimen omaisuuden lahjoitus (lahjanlupauslaki 6 §) ja puolisoiden välinen lahja (AL 45 §)	113	95	81	85	77
osituskirja (AL 105 §)	134	133	136	118	138
yhteensä	5191	5530	6208	6495	6262

Edellä mainittujen rekisteröintiasioiden käsittelyyn ei sisälly oikeudellista harkintaa. Niiden vaatima työmäärä on vähäinen. Valtaosan rekisteröintiin liittyvistä tehtävistä hoitaa käräjäoikeuksien kansliahenkilökunta. Luonteeltaan rekisteröintiasiat soveltuisivat hyvin maistraattien toimenkuvaan. Erityisesti avioehtosopimusten rekisteröinnin siirtäminen maistraatteihin olisi myös asiakaslähtöisyyden kannalta perusteltua, koska lähes kaikki siviilivihkimiset tapahtuvat nykyisin maistraateissa ja avioehtosopimus voitaisiin rekisteröidä samassa yhteydessä.

Asiakaspalvelua parantaisi viranomaisen alueellista toimivaltaa koskevista forumsäännöksistä luopuminen. Tällöin rekisteröintiasia voitaisiin hoitaa missä maistraatissa tahansa. Rekisteri-ilmoituksen julkisuuteen saattamisen kannalta tällä ei olisi merkitystä, koska rekisteri-ilmoitukset joka tapauksessa merkitään valtakunnalliseen julkiseen rekisteriin. Rekisteristä ilmenee myös, mikä viranomainen on arkistoinut rekisteröidyn asiakirjan. Koska rekisteröintihakemuksia ei asian luonteen vuoksi hylätä, ei olisi vaaraa siitä, että asia saatettaisiin hylkäävän päätöksen jälkeen toisen maistraatin käsiteltäväksi. Todennäköisesti rekisteröinnit tehtäisiin tulevaisuudessakin yleensä lähimmässä maistraatissa, joten forumsäännöksistä luopuminen ei johtaisi tehtävien epätasaiseen jakautumiseen maistraattien välillä.

Rekisterinpitäjänä kaikissa nyt puheena olevissa asioissa on oikeusrekisterikeskus, joka kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan. Rekisteröintitehtävien siirtäminen käräjäoikeuksilta maistraatteihin merkitsisi oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämien rekisterien ja maistraattien päivitysjärjestelmien mukauttamisesta johtuvaa kertaluonteista kustannusta. Kustannusten suuruus riippuu merkittävästi

siitä, millainen tietotekninen ratkaisu asioiden hoitamiseksi maistraateissa valittaisiin. Todellista kustannusvaikutusta pienentäisi se, että tarvittavat muutokset voitaisiin ainakin osittain toteuttaa tietohallinnon normaalin kehitystyön yhteydessä.

Edellä mainitun perusteella ehdotetaan, että avioehtosopimusten rekisteröinti, avio-oikeuden poistamista koskevien vaatimusten rekisteröinti, aviovarallisuussuhteeseen sovellettavaa lakia koskevien ilmoitusten rekisteröinti, irtaimen omaisuuden lahjoitusten rekisteröinti, puolisoiden välisten lahjojen rekisteröinti sekä osituskirjojen rekisteröinti siirretään käräjäoikeuksista maistraatteihin. Maistraattien toimivaltaa rekisteröintiasioissa ei tulisi rajoittaa alueellisesti.

4. Esityksen vaikutukset

Rekisteröintiasioiden siirrolla käräjäoikeuksista maistraatteihin ei olisi maistraattien tai käräjäoikeuksien toiminnan kannalta olennaisia taloudellisia vaikutuksia. Niinpä esitykseen ei ole sisällytetty ehdotuksia henkilöstövoimavarojen tai rahallisten resurssien siirrosta oikeusministeriön hallinnonalalta sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Esityksellä tavoitellaan pikemminkin järkevän työnjaon aikaansaamista oikeushallinnon ja rekisterihallinnon välillä. Tuomioistuimet, joilta siirretään pois varsinaiseen tuomitsemistoimintaan liittymättömiä tehtäviä, voivat paremmin

keskittyä palvelemaan asiakkaitaan muilla toiminta-alueillaan. Vastaavasti maistraatit, joiden palvelutarjontaa ollaan yleisemminkin kehittämässä, voisivat tarjota muiden ohessa myös tällaisia rekisteröintipalveluja ja tällä tavoin olla entistä tehokkaammin kansalaisten käytettävissä. Tarkoituksena on, että maistraattien toiminnan kehittämisen myötä käräjäoikeuksista siirrettävät asiaryhmät pystytään hoitamaan maistraateilla nyt olevien resurssien puitteissa.

Ehdotetut siirrot tulevat aiheuttamaan jonkin verran tietojärjestelmiin liittyviä muutoksia, yhtäältä maistraattien omissa järjestelmissä ja toisaalta tiedonsiirrossa maistraattien ja rekisterinpitäjänä jatkavan oikeusrekisterikeskuksen välillä. Näistä muutoksista on arvioitu aiheutuvan muutaman kymmenen tuhannen euron kertaluontoiset kustannukset.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Oikeusministeriö asetti 22 päivänä kesäkuuta 2000 työryhmän arvioimaan tarvetta siirtää eräitä kirjaamisluntoisia tai rekisteröintityyppisiä asioita käräjäoikeuksista maistraateille sekä tekemään tarpeellisiksi katsomansa ehdotukset. Työryhmän tuli ottaa huomioon tuomioistuinlaitoksen ja maistraattien kehittämistarpeet sekä tehdä tarvittavat muutosehdotukset. Erityisesti tuli kiinnittää huomiota oikeusturvan ja asiakaslähtöisyyden toteutumiseen.

Työryhmä kävi läpi tuomioistuimessa hakemuksella vireille tulevat asiaryhmät ja arvioi, mitä kirjaamisluntoisia, rekisteröintityyppisiä tai näihin rinnastuvia asiaryhmiä olisi tuomioistuinlaitoksen kehittämistarpeet huomioon ottaen perusteltua siirtää maistraattien käsiteltäväksi. Työryhmä päätyi esittämään isyyden tunnustamisen vahvistamisen,

eräiden perheoikeudellisten rekisteröimisasioiden sekä irtaimen omaisuuden lahjoitusten rekisteröinnin siirtämistä tuomioistuimista maistraatteihin. Lisäksi työryhmä totesi, että eräiden muiden asiaryhmien osalta siirtäminen maistraatteihin voitaisiin toteuttaa asiaryhmää koskevan aineellisen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Asian jatkovalmistelu on hoidettu oikeusministeriössä virkatyönä.

5.2. Lausunnot

Eräiden hakemusasioiden siirtoa käräjäoikeuksista maistraatteihin tarkastelleen työryhmän mietinnöstä saatiin lausunto sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, Helsingin hovioikeudelta, Ahvenanmaan, Espoon, Hämeenlinnan, Joensuun, Lahden, Oulun, Paraisten, Tampereen, Turun ja Vantaan käräjäoikeuksilta, Kuopion ja Oulun hallinto-oikeuksilta, oikeusrekisterikeskukselta, valtakunnansyyttäjänvirastolta, Väestörekisterikeskukselta, Länsi-Suomen lääninhallitukselta, Espoon, Hämeenlinnan, Jyväskylän, Kuopion seudun, Oulun, Seinäjoen, Turun ja Vaasan maistraateilta, Jyväskylän kaupungin ja Vaasan kaupungin sosiaalivirastoilta, Käräjäoikeustuomarit ry:ltä, Maistraattien toimihenkilöt ry:ltä, Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry:ltä, Suomen asianajajaliitolta, Suomen haastemiehet ry:ltä, Suomen henkikirjoittajayhdistys ry:ltä, Suomen syyttäjäyhdistys ry:ltä, Suomen Tuomariliitto ry:ltä sekä Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry:ltä. Lausuntopalautteessa työryhmän kaavailemat muutokset ovat pääosin saaneet kannatusta. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on otettu huomioon jatkovalmistelun aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Isyyslaki

20 §. Tunnustamisen voimaansaattaminen. Isyyden tunnustamisen ja selvittämisen jälkeen on lastenvalvojan viipymättä lähetettävä tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja hyväksyttäväksi. Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisisi maistraatti eikä enää käräjäoikeus. Kuten nykyisinkin, tunnustaminen olisi hyväksyttävä, jos se on tapahtunut laissa säädetyin tavoin eikä ole aihetta olettaa, ettei isyytensä tunnustanut mies ole lapsen isä. Isyys olisi vahvistettu, kun maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.

Niitä harvinaisia tilanteita varten, että isyyden tunnustaminen tehdään maistraatissa toimivalle henkikirjoittajalle eikä lastenvalvojalle, olisi maistraatin sisäisessä työn järjestämisessä huolehdittava siitä, että tunnustamisen hyväksymisen hoitaa toinen virkamies. Näin estettäisiin mahdollisten esteellisyysongelmien syntyminen.

21 §. Puutteellisuksien korjaaminen. Jos tunnustaminen ei ole tapahtunut laissa säädetyin tavoin tai jos isyyttä koskevat selvitykset ovat puutteelliset, ei vahvistamispyyntöä tulisi heti hylätä, vaan maistraatin tulisi kehottaa asiakirjat toimittanutta lastenvalvojaa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin puutteellisuksien korjaamiseksi.

22 §. Kanneoikeus. Jäljempänä 45 §:ssä säädettäisiin, ettei maistraatin päätökseen tunnustamisasiassa saa hakea muutosta. Tällaisen hallinto-oikeuteen tehtävän valituksen sijasta miehellä olisi oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos maistraatti ei ole hyväksynyt tunnustamista, koska on ollut aihetta olettaa, ettei isyytensä tunnustanut mies ole lapsen isä. Vahvistamiskanne olisi nostettava käräjäoikeudessa vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon maistraatin päätöksestä. Miehellä ei

kuitenkaan olisi oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee lasta, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella. Koska kanteen nostamiselle olisi säädetty erityinen määräaika, maistraatin päätöksen tiedoksi antamisen tulisi tapahtua tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/1966) 8 §:ssä tarkoitettuun tavoin todisteellisesti.

Kanteen nostamisen oikeuspaikka määräytyisi nykyiseen tapaan isyyslain 28 §:n mukaisesti.

34 §. Isyyden kumoamisen perusteet. Pykälän 3 momentti koskee tilanteita, joissa aviomiehen isyys kumoutuu, kun toinen kuin aviomies on tunnustanut isyytensä ja tunnustaminen on hyväksytty. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös tällaisen tunnustamisen hyväksymisen tekisi tuomioistuimen sijasta maistraatti. Muutoksella ei olisi vaikutusta oikeusturvan tasoon, koska 16 a §:n mukaan aviolapsen tunnustamisen edellytyksenä on aina äidin ja aviomiehen suostumus.

45 §. Muutoksenhaun rajoitukset. Tunnustamisen hyväksymistä koskevassa asiassa annettuun maistraatin päätökseen ei saisi hakea muutosta. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä sääntelyä, koska myöskään tuomarin antama päätös isyyden tunnustamisasiassa ei ole muutoksenhakukelpoinen. Muutoksenhaun sijasta päätökseen tyytymätön voisi nostaa asiassa vahvistamiskanteen 22 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Tällä tavoin huolehdittaisiin myös siitä, ettei isyyden tunnustamisasioissa sovellettaisi hallintolainkäyttömenettelyä tai valitustietä maistraatista hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Käräjäoikeudessa nostettavan isyyskanteen valitustienä olisi edelleen hovioikeus ja edelleen korkein oikeus.

46 §. Käsittelyn kiireellisyys. Isyyden vahvistamista tai kumoamista koskevat asiat on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisinä. Siirrettäessä isyyden

tunnustamista koskevat asiat maistraattien käsiteltäväksi olisi perusteltua säätää samalla tavoin myös maistraattien osalta.

1.2. Lahjanlupauslaki

6 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että irtaimen omaisuuden lahjoittamisesta puolisolle, lähisukulaiselle tai samassa taloudessa asuvalle läheiselle henkilölle olisi ilmoitettava kirjallisesti maistraatille. Säännöksen nykymuodon mukaan ilmoitus tulee tehdä kärjäoikeudelle. Ilmoituksen tekeminen olisi edellytys sille, että lahjansaaja saa suojaa lahoittajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Niin sanotuista tavanmukaisista lahjoituksista ei ilmoitusvelvollisuutta kuitenkaan olisi.

Maistraatin tulisi lähettää tieto lahjailmoituksista oikeusrekisterikeskukselle, joka samoin kuin nykyisinkin kirjaisi ne rekisteriin. Lisäksi oikeusrekisterikeskus julkaisisi rekisteröidystä lahjoituksesta kuulutuksen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäisiin.

Koska kyseessä on luonteeltaan toteava rekisteröintitoimenpide ja koska lahjoituksista pidettävä rekisteri on valtakunnallinen, ei maistraattien toimivaltaa olisi tarpeen rajoittaa alueellisesti. Tämän vuoksi ehdotetussa lainkohdassa mainitaan vain yleisesti maistraatti, mikä tarkoittaa, että jokainen maistraatti Suomessa olisi toimivaltainen ottamaan ilmoituksen vastaan.

6 a §. Uudessa 6 a §:ssä säädettäisiin rekisterin tarkoituksesta ja mahdollisuudesta saada tekninen käyttöyhteys rekisteriin. Lahjoituksista pidettävän rekisterin tarkoituksena on saattaa läheisten välisiä lahjoituksia koskevat tiedot siten julkisiksi, että lahjanantajan mahdolliset velkojat voisivat saada niistä tiedon ja tarvittaessa suojella etujaan vaatimalla, että lahjanantajan tekemä oikeustoimi peräytetään.

Oikeusrekisterikeskus voisi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten.

1.3. Avioliittolaki

35 §. Säännöksen nykymuodon mukaan tilanteessa, jossa henkilön omaisuus on luovutettu konkurssiin, hänen puolisonsa voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä kirjallisesti kärjäoikeudelle vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että avio-oikeuden poistamista koskeva ilmoitus tehtäisiin tuomioistuimen sijasta maistraatille. Maistraatin olisi rekisteröitävä ilmoitus siten, kuin ehdotetussa 105 §:ssä tarkemmin säädetään.

Koska kyseessä on luonteeltaan toteava rekisteröintitoimenpide ja koska avioehdoista pidettävä rekisteri on valtakunnallinen, ei maistraattien toimivaltaa olisi tarpeen rajoittaa alueellisesti. Tämän vuoksi ehdotetussa lainkohdassa mainitaan vain yleisesti maistraatti, mikä tarkoittaa, että jokainen maistraatti Suomessa olisi toimivaltainen ottamaan ilmoituksen vastaan.

43 §. Avioehtosopimukset rekisteröidään nykyisin jommankumman puolison kotipaikan kärjäoikeudessa. Säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että rekisteröinnin suorittaisi kärjäoikeuden sijasta maistraatti. Maistraatilla olisi velvollisuus rekisteröidä avioehtosopimus, ellei ehdotetussa 44 §:n 2 momentissa olevasta rajoitussäännöksestä muuta johdu. Avioehtosopimuksella voitaisiin nykykäytännön mukaisesti myös määrätä irtaimen omaisuuden lahjoituksesta. Tällaisen lahjoituksen rekisteröintiin sovellettaisiin lahjanlupauslain 6 §:ää.

44 §. Rekisteröinti olisi avioehtosopimuksen voimaantulon edellytys. Avioehtosopimusta ei lainkaan voitaisi rekisteröidä, jos jätettäisiin maistraattiin vasta avioliiton purkaututtua tai sen jälkeen, kun puolisoiden avioero on tullut vireille kärjäoikeudessa. Avioliiton purkautuminen merkitään väestötietojärjestelmään, joten tämän seikan tarkistaminen ei edellytä erityisiä toimia. Mitä tulee mahdollisesti vireillä olevaan

avioeroon, ovat avioero ja avioehdon rekisteröiminen nykyisin saman viranomaisen, jommankumman puolison kotipaikan käräjäoikeuden, tehtävänä, joten tämän rekisteröinnin edellytyksen varmistaminen on tällä hetkellä yksinkertaista. Avioehtojes rekisteröinnin tullessa siirretyksi maistraattiin tulisi maistraatin, ainakin epäillessään, että avioero saattaa olla vireillä, tarkistaa oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tuomioistuimelta, onko puolisojen avioero siellä vireillä.

45 §. Säännöksessä todettaisiin, että puolisojen välisistä irtaimen lahjoista olisi ilmoitettava maistraattiin siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Nykyisin tällainen ilmoitus on tehtävä käräjäoikeudelle. Tämän säännöksen mukainen ilmoittamismenettely ei kuitenkaan koskisi lahjaa, joka ilmenee 43 §:n nojalla rekisteröitäväksi jätetystä avioehtosopimuksesta.

104 §. Pykälä koskee osituskirjan jättämistä rekisteröitäväksi, jotta osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Osituskirja on nykyisen 105 §:n mukaan jätettävä käräjäoikeudelle. Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan rekisteröintiviranomaiseksi tulisi maistraatti. Koska kyseessä on luonteeltaan toteava rekisteröintitoimenpide ja koska ehdotetussa 105 a §:ssä tarkoitettu osituskirjoista pidettävä rekisteri on valtakunnallinen, ei maistraattien toimivaltaa olisi tarpeen rajoittaa alueellisesti. Tämän vuoksi ehdotetussa lainkohdassa mainitaan vain yleisesti maistraatti, mikä tarkoittaa, että jokainen maistraatti Suomessa olisi toimivaltainen ottamaan ilmoituksen vastaan.

105 §. Pykälä koskee osituskirjan rekisteröintiä käräjäoikeudessa. Sen nykyinen sisältö korvattaisiin ehdotetulla 104 §:n 2 momentilla. Ehdotetulla 105 §:n säännöksellä velvoitettaisiin maistraatit lähettämään rekisterinpitäjänä toimivalle oikeusrekisterikeskukselle tiedot rekisteröimistään asiakirjoista.

105 a §. Oikeusrekisterikeskus pitää avioehtoasioiden rekisteriä, johon talletetaan ilmoituksesta saatavat tiedot maistraatin rekisteröimästä asiakirjasta. Rekisteriin talletetaan lisäksi väestötietojärjestelmästä saatavat tiedot avioliiton purkautumisesta sekä puolison nimen muutoksesta. Rekisterin pitämisen tarkoituksena on saattaa tiedot siten julkisiksi, että puolisojen mahdolliset velkojat voisivat saada niistä tiedon ja tarvittaessa suojella etujaan vaatimalla, että puolison tekemä oikeustoimi peräytetään. Jokaisella on oikeus saada todistus rekisterissä olevista tiedoista. Oikeusrekisterikeskus voisi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Säännös vastaa avioliittoasetuksen 15 §:n sääntelyä. Se ehdotetaan annettavaksi laintasoisena, koska kyseessä on henkilötietolaissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely.

127 §. Pykälä koskee Suomen tuomioistuimen toimivaltaa tutkia aviopuolisojen varallisuussuhdetta koskeva asia. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että Suomen maistraatti voi rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimella ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisojen varallisuussuhteita koskevaa asiaa. Maistraatti ei siten olisi rekisteröintiä koskevassa asiassa velvollinen tutkimaan sitä, millaiset liittymät sopijapuolilla on Suomeen. Ehdotettu säännös vastaa Suomen tuomioistuimella voimassa olevan lain mukaista oikeutta rekisteröidä avioehtosopimus.

1.4. Ulosottolaki

3 luku. Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

36 §. Säännös koskee oikeustoimen peräytymistä koskevan kanteen nostamisen

määräaika. Määräaika on kuusi kuukautta laskettuna siitä, kun velkoja saa ulosottomieheltä tiedon siitä, ettei hänen saamisensa ole tullut ulosottoyrityksessä täysin suoritetuksi, taikka, jos on kysymys osituksesta, josta osituskirjaa ei ollut jätetty tuomioistuimeen, siitä päivästä jona osituskirja annetaan tuomioistuimeen. Avioliittolakiin ehdotettujen muutosten mukaisesti säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että osituskirja jätettäisiin tuomioistuimen sijasta maistraattiin.

1.5. Laki takaisinsaannista konkurssipesään

9 §. *Osituksen peräytyminen.* Säännöksen mukaan ositus peräytyy, milloin velallinen on huomattavassa määrin luopunut oikeudestaan osituksessa. Siinä viitataan avioliittolain 104 §:ään, joka sisältää säännöksen siitä, milloin velallisuolion katsotaan luopuneen oikeudestaan osituksessa sellaisella tavalla, että luopuminen voidaan peräyttää.

Osituksen peräytymistä koskeva takaisinsaantiaika ja vastaajan vastanäyttöoikeus on nykyisin säännelty samalla tavalla kuin lahjankin peräytymisen osalta. Takaisinsaantiaika lasketaan siitä, kun osituskirja on jätetty tuomioistuimeen. Avioliittolakiin ehdotettujen muutosten mukaisesti säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että osituskirja jätettäisiin maistraattiin.

Säännöksen sisältö jäisi muutoin ennalleen. Niinpä, jos osituskirjaa ei ole jätetty määräpäivään mennessä maistraattiin (1 kohta), velkoja loukkaava omaisuuden luovutus voitaisiin peräyttää riippumatta osituksen toimittamisen ajankohdasta. Sama on laki, jos osituskirja on jätetty maistraattiin myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää (2 kohta). Jos osituskirja on jätetty maistraattiin tätä aikaisemmin, mutta kuitenkin myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää, ositus niin ikään peräytyisi, jollei näytetä, ettei velallinen ositusta toimitettaessa ollut ylivelkainen tai osituksen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rekisteröintiasioiden siirrosta käräjäoikeuksista maistraatteihin aiheutuu muutoksia useisiin asetustasoihin säännöksiin, jotka koskevat ilmoitustietojen tallentamisen ja rekisterinpidon teknisiä yksityiskohtia. Nämä säännökset tulisivat muutettaviksi sen jälkeen, kun tähän esitykseen pohjautuvat lainmuutokset on vahvistettu.

Muutettaviksi tulisivat isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta annettu asetus, lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta annettu asetus, avioliittoasetus sekä tuomioistuinten ilmoituksista väestötietojärjestelmään annettu asetus.

Esitykseen ei sisälly ehdotuksia uusiksi asetuksenantovaltuuksiksi.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Vuoden vaihteeseen sijoittuvaa tehtävien siirtoa voidaan pitää tarkoituksenmukaisena muun muassa siksi, että sekä käräjäoikeuksissa että maistraateissa avataan tuolloin uudet diaarinumerosarjat, joissa voidaan tällöin

ottaa muutokset huomioon mahdollisimman vähällä vaivalla. Lisäksi tietojärjestelmien mukauttamiseen ja niiden käyttökuntoisuuden testaamiseen jo ennen lakien voimaantuloa kuluu niin paljon aikaa, että vuoden 2003 alkua on pidettävä aikaisimpana toteutettavissa olevana siirtoajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****isyyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä syyskuuta 1975 annetun isyyslain (700/1975) 20—22 §, 34 §:n 3 momentti sekä 45 ja 46 §, sellaisina kuin niistä ovat 20 § osaksi laeissa 351/1980 ja 367/1983, 22 § osaksi mainitussa laissa 351/1980 ja 34 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa seuraavasti:

20 § <i>Tunnustamisen voimaansaattaminen</i>	selvittämisestä täydentämisestä hankkimisesta.	laaditun tai	pöytäkirjan lisäselvitysten
Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittäminen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja lastenvalvojan toimialueen maistraatille hyväksyttäväksi. Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee maistraatti. Tunnustaminen on hyväksyttävä, jos: 1) tunnustaminen on tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin; 2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä. Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyn tavoin tunnustanut isyytensä ja maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.	22 § <i>Kanneoikeus</i> Lapsella on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta. Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos maistraatti ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon maistraatin päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.		
21 § <i>Puutteellisuuksien korjaaminen</i>		34 §	<i>Isyyden kumoamisen perusteet</i> — — — — —
Jos tunnustaminen ei ole tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin tai jos isyyttä koskevat selvitykset ovat puutteelliset, tulee maistraatin tarvittaessa kehottaa lastenvalvojaa huolehtimaan virheiden tai puutteiden korjaamisesta, isyyden			Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen kuin aviomies on 15 §:n 1 momentissa säädetyn tavoin tunnustanut isyytensä ja

maistraatti on hyväksynyt tunnustamisen.

45 §

Muutoksenhaun rajoitukset

Tunnustamisen hyväksymistä koskevassa asiassa annettuun maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta.

46 §

Käsittelyn kiireellisyys

Isyyden vahvistamista tai kumoamista

koskevat asiat on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisinä. Sama koskee isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevien asioiden käsittelyä maistraatissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**lahjanlupauslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä heinäkuuta 1947 annetun lahjanlupauslain (625/1947) 6 §, sellaisena
 kuin se on laissa 766/1991, sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

6 §
 Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava kirjallisesti maistraatille, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi lahjanantaja ja -saaja, lahjan kohde sekä antamisajankohta. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

Maistraatin on viivytyksettä lähetettävä lahjoituksista tehdyt ilmoitukset oikeusrekisterikeskukselle, joka tallettaa rekisteriin ilmoituksessa 1 momentin nojalla yksilöivät tiedot sekä tiedon ilmoituksen vastaanottamispäivästä ja maistraatista. Oikeusrekisterikeskus julkaisee rekisteröidystä lahjoituksesta kuulutuksen. Tarkem-

piä säännöksiä kuuluttamisessa noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 a §
 Edellä 6 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitämisen tarkoituksena on saattaa läheisten välisiä lahjoituksia koskevat tiedot julkisiksi. Oikeusrekisterikeskus voi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle valtion tai kunnan viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Rekisteriin talletettuja tietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki**avioliittolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 35 §:n 4 momentti, 43—45 § ja 105 § sekä 127 §:n 3 momentti
 sellaisina kuin niistä ovat 43 § laeissa 308/1986 ja 391/1994, 44 § mainitussa laissa 308/1986 ja laissa 765/1991, 45 §:n 1 momentti mainitussa laissa 765/1991, 45 § mainituissa laeissa 765/1991 ja 391/1994 sekä 127 §:n 3 momentti laissa 1226/2001, sekä
lisätään 104 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 765/1991, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 105 a § seuraavasti:

35 §

— — — — —
 Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä kirjallisesti maistraatille vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Maistraatin on rekisteröitävä ilmoitus avio-oikeuden poistamisesta.

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi. Maistraatin on rekisteröitävä avioehtosopimus, jollei 44 §:n 2 momentista muuta johdu.

Avioehtosopimuksessa ilmoitettuun irtaimen omaisuuden lahjoitukseen sovelletaan lisäksi, mitä lahjanlupauslain (625/1947) 6 §:ssä tarkoitettujen lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta erikseen säädetään.

44 §

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity. Avioehtosopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos se on jätetty maistraattiin avioliiton purkauduttua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava maistraattiin siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjanantajan velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske lahjaa, jonka kohde ja antamisajankohta on yksilöity 43 §:n nojalla rekisteröitäväksi jätetyssä avioehtosopimuksessa.

Puolisoiden välisen lahjan takaisinsaannista säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) sekä ulosottolaissa.

104 §

— — — — —
 Jotta 1 momentissa tarkoitettussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi.

105 §

Maistraatin on lähetettävä

oikeusrekisterikeskukselle ilmoitus tämän lain nojalla rekisteröimistään asiakirjoista.

105 a §

Oikeusrekisterikeskus pitää avioehtoasioiden rekisteriä, johon talletetaan maistraatin lähettämästä ilmoituksesta saatavat tiedot sekä tieto ilmoituksen vastaanottamispäivästä ja maistraatista. Rekisteriin talletetaan lisäksi väestötietojärjestelmästä saatavat tiedot avioliiton purkautumisesta sekä puolison nimen muutoksesta. Rekisterin pitämisen tarkoituksena on saattaa tiedot julkisiksi. Jokaisella on oikeus saada todistus rekisterissä olevista tiedoista.

Oikeusrekisterikeskus voi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle valtion tai kunnan viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Rekisteriin talletettuja tietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

127 §

Suomen maistraatti voi rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimella ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**ulosottolain 3 luvun 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1895 annetun ulosottolain (37/1895) 3 luvun 36 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 764/1991, seuraavasti:

3 luku

Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

36 §

Ulosottovelkojan kante omaisuuden luovutuksen tai muun oikeustoimen peräyttämistä 35 §:n nojalla on nostettava kuudessa kuukaudessa siitä, kun velkoja sai ulosottomieheltä tiedon siitä, ettei hänen saamisensa ole tullut ulosottoyhteyksessä täysin suoritetuksi,

taikka, jos on kysymys osituksesta, josta osituskirjaa ei ollut annettu maistraattiin, siitä päivästä, jolloin osituskirja annetaan maistraattiin.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

_____

5.

Laki**takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 9 § seuraavasti:

9 §

Osituksen peräntyminen

Jos velallinen on luopunut oikeudestaan osituksessa avioliittolain 104 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ositus peräytyy:

- 1) jos osituskirja ei ollut annettu maistraattiin ennen määräpäivää;
- 2) jos osituskirja on annettu maistraattiin myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää; tai
- 3) jos osituskirja on annettu maistraattiin

tätä aikaisemmin mutta myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää eikä näytetä, ettei velallinen ositusta toimitettaessa ollut ylivelkainen eikä osituksen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2002 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

isyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä syyskuuta 1975 annetun isyyslain (700/1975) 20—22 §, 34 §:n 3 momentti sekä 45 ja 46 §, sellaisina kuin niistä ovat 20 § osaksi laeissa 351/1980 ja 367/1983, 22 § osaksi mainitussa laissa 351/1980 ja 34 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

Tunnustamisen voimaansaattaminen

Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittäminen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja lastenvalvojan toimialueen kihlakunnantuomarille tai raastuvanoikeuden puheenjohtajalle taikka muulle raastuvanoikeuden tähän tehtävään määräämälle lakimiesjäsenelle hyväksyttäväksi.

Tuomarin on hyväksyttävä tunnustaminen, 1) jos tunnustaminen on tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin, 2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyn tavoin tunnustanut isyytensä ja tuomari on hyväksynyt tunnustamisen.

Kun mies on tunnustanut isyytensä, tulee sen lastenvalvojan, jolle isyyden selvittäminen 6 §:n 2 momentin mukaan kuuluu, viipymättä lähettää tunnustamista koskevat asiakirjat ja isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja lastenvalvojan toimialueen *maistraatille* hyväksyttäväksi.

Tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian ratkaisee maistraatti. Tunnustaminen on hyväksyttävä, jos:

- 1) tunnustaminen on tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin;
- 2) eikä ole aihetta olettaa, että isyytensä tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Isyys on tunnustamisella vahvistettu, kun mies on 15 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyn tavoin tunnustanut isyytensä ja *maistraatti* on hyväksynyt tunnustamisen.

21 §

Puutteellisuuksien korjaaminen

Jos tunnustaminen ei ole tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin tai jos isyyttä

Jos tunnustaminen ei ole tapahtunut 15—19 §:ssä säädetyn tavoin tai jos isyyttä

1...1..7.

koskevat selvitykset ovat puutteelliset, tulee tuomarin tarvittaessa kehottaa lastenvalvojaa huolehtimaan virheiden tai puutteiden korjaamisesta, isyyden selvittämisestä laaditun pöytäkirjan täydentämisestä tai lisäselvitysten hankkimisesta.

koskevat selvitykset ovat puutteelliset, tulee *maistraatin* tarvittaessa kehottaa lastenvalvojaa huolehtimaan virheiden tai puutteiden korjaamisesta, isyyden selvittämisestä laaditun pöytäkirjan täydentämisestä tai lisäselvitysten hankkimisesta.

22 §

Kanneoikeus

Lapsella on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta.

Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos tuomari ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon tuomarin päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.

Miehellä on oikeus ajaa isyyden vahvistamista koskevaa kannetta, jos *maistraatti* ei ole hyväksynyt tunnustamista 20 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitusta syystä. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä päivästä, jona mies on saanut tiedon *maistraatin* päätöksestä. Miehellä ei kuitenkaan ole oikeutta ajaa kannetta, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta.

34 §

Isyyden kumoamisen perusteet

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen kuin aviomies on 15 §:n 1 momentissa säädetyin tavoin tunnustanut isyytensä ja tuomari on hyväksynyt tunnustamisen.

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen kuin aviomies on 15 §:n 1 momentissa säädetyin tavoin tunnustanut isyytensä ja *maistraatti* on hyväksynyt tunnustamisen.

45 §

Muutoksenhaun rajoitukset

Tunnustamisen hyväksymistä koskevassa asiassa annettuun tuomarin päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tunnustamisen hyväksymistä koskevassa asiassa annettuun *maistraatin* päätökseen ei saa hakea muutosta.

46 §

Käsittelyn kiireellisyys

Isyyden vahvistamista tai kumoamista koskevat asiat on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisinä.

Isyyden vahvistamista tai kumoamista koskevat asiat on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisinä. *Sama koskee*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevien asioiden käsittelyä maistraatissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

lahjanlupauslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä heinäkuuta 1947 annetun lahjanlupauslain (625/1947) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 766/1991, sekä lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava tuomioistuimelle, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tehdään kirjallisesti sen paikkakunnan tuomioistuimelle, jossa lahjanantajalla on kotipaikka tai, jos hänellä ei ole kotipaikkaa Suomessa, Helsingin raastuvanoikeudelle. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi lahjanantaja ja -saaja, lahjan kohde sekä antamisajankohta. Lahjoituksen

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava kirjallisesti maistraatille, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. *Ilmoituksesta tulee käydä ilmi lahjanantaja ja -saaja, lahjan kohde sekä antamisajankohta.* Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan. (2. virkkeen osalta ks. voimassa oleva 2 mom.)

Maistraatin on viivytyksettä lähetettävä lahjoituksista tehdyt ilmoitukset oikeusrekisterikeskukselle, joka tallettaa rekisteriin ilmoituksessa 1 momentin nojalla yksilöivät tiedot sekä tiedon ilmoituksen vastaanottamispäivästä ja maistraatista. Oikeusrekisterikeskus julkaisee

rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta säädetään asetuksella. (2. virkkeen osalta ks. ehdotuksen 1 mom.)

rekisteröidystä lahjoituksesta kuulutuksen. Tarkempia säännöksiä kuuluttamisessa noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 a §

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitämisen tarkoituksena on saattaa läheisten välisiä lahjoituksia koskevat tiedot julkisiksi. Oikeusrekisterikeskus voi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle valtion tai kunnan viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Rekisteriin talletettuja tietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

avioliittolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 35 §:n 4 momentti, 43—45 § ja 105 § sekä 127 §:n 3 momentti sellaisina kuin niistä ovat 43 § laeissa 308/1986 ja 391/1994, 44 § mainitussa laissa 308/1986 ja laissa 765/1991, 45 §:n 1 momentti mainitussa laissa 765/1991, 45 § mainituissa laeissa 765/1991 ja 391/1994 sekä 127 §:n 3 momentti laissa 1226/2001, sekä lisätään 104 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 765/1991, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 105 a § seuraavasti:

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, älköön, milloin toinen puoliso vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta siitä esittää kirjallisen vaatimuksen 43 §:ssä mainitulle oikeudelle, kumpaisellakaan puolisoilla olko avio-oikeutta toisen omaisuuteen. Kirjoitukseen, josta tässä puhutaan, on sovellettava, mitä sanotun pykälän 2 momentissa säädetään avioehtosopimuksesta.

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä sen paikkakunnan alioikeuteen, missä jommallakummalla sopijapuolella on kotipaikka. Jollei kummallakaan ole kotipaikkaa Suomessa, on avioehtosopimus jätettävä Helsingin raastuvanoikeuteen. Tuomioistuimen on rekisteröitävä avioehtosopimus. Jos sopijapuolet ovat avioehtosopimuksessa ilmoittaneet sen yhteydessä tehdystä irtaimen omaisuuden lahjoituksesta, tuomioistuimen on lisäksi meneteltävä, kuten lahjanlupauslain 6 §:ssä tarkoitettujen lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta erikseen säädetään.

44 §

Avioehtosopimuksen voimaantulon edellytyksenä on, että se on annettu tuomioistuimelle ja asianmukaisesti rekisteröity. Avioehtosopimus tulee voimaan, vaikka rekisteröimisen olisi toimittanut muu kuin 43 §:n 1 momentissa tarkoitettu alioikeus. Avioehtosopimus ei tule voimaan, jos se on jätetty tuomioistuimelle avioliiton purkaututtua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, *toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä kirjallisesti maistraatille vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Maistraatin on rekisteröitävä ilmoitus avio-oikeuden poistamisesta.*

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä *maistraattiin rekisteröitäväksi.*

Maistraatin on rekisteröitävä avioehtosopimus, jollei 44 §:n 2 momentista muuta johdu. Avioehtosopimuksessa ilmoitettuun irtaimen omaisuuden lahjoitukseen sovelletaan lisäksi, mitä lahjanlupauslain 6 §:ssä tarkoitettujen lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta erikseen säädetään.

44 §

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity.

Avioehtosopimus ei *kuitenkaan* tule voimaan, jos se on jätetty *maistraattiin* avioliiton purkaututtua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle

irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava tuomioistuimelle siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

Avioehtosopimuksen yhteydessä annettua lahjaa ei kuitenkaan tarvitse erikseen ilmoittaa, jos avioehtosopimus on jätetty oikeuteen, kuten 43 §:ssä säädetään, ja jos sopijapuolet ovat avioehtosopimuksessa ilmoittaneet lahjoituksesta, sen kohteesta ja antamisajankohdasta.

Puolisoiden välisen lahjan takaisinsaannista säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) ja ulosottolaissa.

irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava *maistraattiin* siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa *lahjanantajan* velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

Mitä 1 momentissa säädetään ei koske lahjaa, jonka kohde ja antamisajankohta on yksilöity 43 §:n nojalla rekisteröitäväksi jätetyssä avioehtosopimuksessa.

104 §

Jotta 1 momentissa tarkoitetussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi.

105 §

Kun ositus on toimitettu, antakoot puoliso tai kuolleen puolison perilliset siitä tehdyn kirjan oikeuteen; ja on sen antamisesta ja antopäivästä viipymättä kuulutettava virallisissa sanomalehdissä.

105 §

Maistraatin on lähetettävä oikeusrekisterikeskukselle ilmoitus tämän lain nojalla rekisteröimistään asiakirjoista.

105 a §

Oikeusrekisterikeskus pitää avioehtoasioiden rekisteriä, johon talletetaan maistraatin lähettämästä ilmoituksesta saatavat tiedot sekä tieto ilmoituksen vastaanottamispäivästä ja maistraatista. Rekisteriin talletetaan lisäksi väestötietojärjestelmästä saatavat tiedot avioliiton purkautumisesta sekä puolison nimen muutoksesta. Rekisterin pitämisen tarkoituksena on saattaa tiedot julkisiksi. Jokaisella on oikeus saada todistus

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rekisterissä olevista tiedoista. Oikeusrekisterikeskus voi antaa luvan saada rekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle valtion tai kunnan viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Rekisteriin talletettuja tietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

127 §

Suomen tuomioistuin voi rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka sillä ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.

Suomen maistraatti voi rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka *Suomen tuomioistuimella* ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.

-----
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

4.

Laki

ulosottolain 3 luvun 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1895 annetun ulosottolain (37/1895) 3 luvun 36 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 764/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

1...1..7.

Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

36 §
Ulosottovelkojan kanne omaisuuden luovutuksen tai muun oikeustoimen peräyttämistä 35 §:n nojalla on nostettava kuudessa kuukaudessa siitä *lukien*, kun velkoja sai ulosottomieheltä tiedon siitä, ettei hänen saamisensa ole tullut ulosottoyrityksessä täysin suoritetuksi, taikka, jos on kysymys osituksesta, josta osituskirjaa ei ollut annettu tuomioistuimeen, siitä päivästä *lukien*, jolloin osituskirja annetaan tuomioistuimeen.

36 §
Ulosottovelkojan kanne omaisuuden luovutuksen tai muun oikeustoimen peräyttämistä 35 §:n nojalla on nostettava kuudessa kuukaudessa siitä, kun velkoja sai ulosottomieheltä tiedon siitä, ettei hänen saamisensa ole tullut ulosottoyrityksessä täysin suoritetuksi, taikka, jos on kysymys osituksesta, josta osituskirjaa ei ollut annettu *maistraattiin*, siitä päivästä, jolloin osituskirja annetaan *maistraattiin*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Osituksen perääntyminen

Jos velallinen on luopunut oikeudestaan osituksessa avioliittolain 104 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ositus peräytyy:

1) jos osituskirjaa ei ollut annettu tuomioistuimeen ennen määräpäivää;
2) jos osituskirja on annettu tuomioistuimeen myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää; tai
3) jos osituskirja on annettu tuomioistuimeen tätä aikaisemmin mutta myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää eikä näytetä, ettei velallinen ositusta toimittaessa ollut ylivelkainen eikä osituksen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

1) jos osituskirjaa ei ollut annettu *maistraattiin* ennen määräpäivää;
2) jos osituskirja on annettu *maistraattiin* myöhemmin kuin vuosi ennen määräpäivää; tai;
3) jos osituskirja on annettu *maistraattiin* tätä aikaisemmin mutta myöhemmin kuin kolme vuotta ennen määräpäivää eikä näytetä, ettei velallinen ositusta toimittaessa ollut ylivelkainen eikä osituksen vuoksi tullut ylivelkaiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

200.

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
